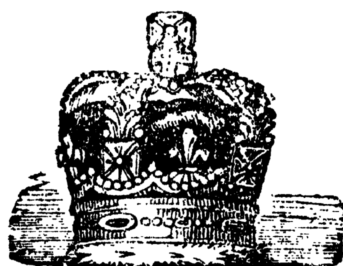
શામળ કૃત છપામાના કઠણ

શબ્દોના અર્થ

એંગ્લો ગુજરાતી નીશાળોના ત્રીજા ધોરણના વિદ્યાર્થી-
ઓને મદદ કરવા માટે.

બ ના વ ના ર

એક વિદ્યાર્થી.

મુંબઈ મધે,
અંગ્રેજી તથા ગુજરાતી "જૉબ પ્રીંટીંગ" પ્રેસમાં છાપ્યું છે.

ઈસવી સન ૧૮૭૪.

(કિંમત આના એક)

શામળ કૃત છપ્પાના અર્થ.

પેટ વિષય ૧.

(૧) પરદેશ=પારકે દેશ.
જાર=વ્યભીચાર, ખરાબ કામ.
સત્ય=સાચું.
હરે છે=લઇ લેછે.
સંચ=યુક્તિ.
પ્રપંચ=કાવત્રાં.
અધિક=વધારે.
નરકે=દોજખમાં.
નડે=હરકત કરે.
વિપ્ર=બ્રાહ્મણ.
વિચરી=જાઇ.
વિદેશ=પરદેશ.
ભીખે=ભીખ માગે.
વણિક=વાણીઓ, વેપારી.
કાશદ=ખેપીઓ.
કાશદું=ખેપ.
શિર=માથું.
તસ્કર=ચોર.
કુળાચાર=બાપીકો ધંધો.
નરતક=ખેલાડી.
જાચે=ભીખ માગે.
છળ કપટ=દગો ફટકો.
રણમાં=જંગલમાં.
વિખવાદ=કજીઓ.
શીશ=માથું.
કટાવે=કપાવે.
અધર્મ=પાપથી ભરેલા.
આખેટ=શિકાર.
પ્રપંચ=દગો ફટકો.
ધડકણ=ઉતાવળાં.
ધીર=ધીરજવાન.
ગુણહિણ=ગુણ વગરના.
જ્ઞાતા=ગુણવાળા, સમજનાર.
કૃપણ=કંજુસ.
કર્ણ=સખી.
દંભી=સૂમ.
દાતા=સખી.
રંક=ગરીબ.
રાય=રાજા.
અકરમી=અભાગિયા.
ઇંદર=સ્વર્ગનો રાજા.
ચખહિણ=આંધળા.
ચંદર=ચાંદ જેવી આંખવાલા.
(૨) કુડા=ખરાબ.
દરિદ્રિ=કંગાલ.
દિવાન=રાજાનો કારભારી.

કૂરૂપ=બદરૂપી.
રૂપાળા=ખુબસુરત.
જુધિષ્ટિર=ધર્મરાજા, પાંડુ રાજાનો [વડો છોકરો.
ભિક્ષુક=ભીખારી.
ભૂપાળા=રાજા.
બળવંત=જોરાવર.
કપૂત=ખરાબ છોકરો.
સપૂત=સારો છોકરો.
જાર=વ્યભીચારી.
સતિ=પતિવ્રતા સ્ત્રી.
વાંરણે=તોરણે.
રોગી=રોગવાળા.
સાજા=દુખ વગરના.
અબળ=કમજોર.
સબળ=જોરાવર.
દુર્બળ=નબળા.
તાજા=આંગે ભરેલા.
અજા=બકરી.
ગજરાજ=હાથી.
વેરી=દુશ્મન.
વીરા=ભાઈ
જૂઠાબોલા=જુઠું બોલનાર.
નેટ્રને=નક્કી.
લછં=પૈસાવાલા.
અલછ=પૈસા વગરના.
રંજિત=મેહેનત કરનારા.
રંગા=શોખીલા.

રૂપહિણુ=રૂપવગરની.
રન=રન જેવી સ્ત્રી.
ગંદી=મેલી સ્ત્રી.
ગંગા=ગંગા જેવી સ્વચ્છ સ્ત્રી.
મૃગનેણી=હરણના જેવી તીણી [આંખવાલી.
નાર=બાયડી, સ્ત્રી.
દાસી=ચાકરડી.
રીઝવાળી=પૈસાવાલી.
લપોડશંખ=બેવકુફ.
લેખાવિના=ગણત્રી વગરના.
દક્ષણાવંત=દક્ષણા લેનારા.
કોવીદ=પંડીત.
વશ=તાબે.
પરદેશ=વિદેશ પારકેદેશ.
પ્રપંચ=કાવત્રું.
પાખંડ=ઢોંગ.
વણવાંકે=વગર તકસીરે.
દંડે=શિક્ષા કરાવે.
સંકટ=દુખ.
મંડે=પડે. કાંમમાં ગુંથાઈ રેહે.
સતિ નારી=પતિવ્રતા સ્ત્રી.
ગુણકા=વેશીઆ.
અવગુણ=ખરાબ ગુણ.
અન્ન આધાર=અનાજને આધારે.
દેવત=દોલત.
નરહેજીવ=જીવાય નહીં.
(૩) દેવ=બોદા.

દનુજ=રાક્ષશ.
નર=ભાયડો.
નાર=બાયડી.
અંધારૂં ઘોરે=ઘણુંજ અંધારૂ.
પૃથ્વી વિષે=પૃથ્વીમાં.
કરતારે=ઈશ્વરે.
કૃત=કરીછે.
(૩) કૂરણા=મેહેરબાની.
સેવો=પુજા કરો. આરાધો.
આદ્ય શકિત=મોટી દેવી, સર્વ. [પેહેલી શકિત.
અન્નપુરણા=અન્નપુરૂં કરનારી.
સિતારામ=સિતા અને રામ.
ઉમયા=શીવની બાયડી.
ઈશ=શીવ.
પ્રણુ=ધારણા.
રોહણિ=ચંદ્રની બાયડી.
બ્રહ્મા સાવિત્રી=હિંદુઓમાં ત્રણ દેવછે તેમાંનો એક અને તેની બાયડી.
મંત્ર, જંત્ર, તંત્ર=જાદુ.
ગુણનિધિ=ગુણવાલી.
ગાયત્રી=ક્ષત્રીને પ્રથમ જન્મ આ- [પનારી દેવી.
ઇષ્ટ=મોટી.
બૂઝશે=જાણશે.
સૂજશે=માલમ પડશે.
વડિ=મોટી.
માત=માતા.
જીવાડણ=જીવાડનારી.
શુન્ય=ફોકટ.
અલ્પ=થોડું.
ચરણ=પગ.
ભકિત=બંદગી.
મોજ=ખુશી.
માલે=ભોગવાય.
વહાલો=પ્યારો.
ગાન=ગાવાંનું.
તાન=સુર.
સકળ=સઘળું.
શમે=મટે.

જરવિષય ૨.

જર=પૈસો.
વશ=તાબે.
રાય=રાજા.
રીઝે=ખુશીથાએ.
જુવતી=જુવાન સ્ત્રી
સજ્જન=સારો માણસ.
સનમાન=આબરૂં.
જશવંત=જશવાલો.
જોખ=આબરૂ.
કુળની=ખાંનદાનની.

દુરિજન=ખરાબ માણસ.
તાત=પીતા.
દામ=પૈસો.
રાણો=રાજો.
સહોદર=એકમાએના પેટના.
દ્રવ્ય=પૈસો.
વણજે=એકઠો કરજે.
(૪) અનૂપ=જોડ વગરનું.
ધીરજધારી=ધીરજપકડી.
ગરથ=પૈસો.
સંચરે=જાએ.
વિપ્ર=બ્રાહ્મણ.
સાધક=વેરાગી.
સિદ્ધ=સાધુ.
રૂદે=શરીરે.
રાચે=ખુશીથાય.
કર=હાથ.
અનમી=નમે નહીં તેચો.
અહંકારી=મગરૂબ.
ઓાડે=ધરે.
ગામી=ગામવાલો.
નામી=નામવાલો.
મહિપતી=રાજા, પૃથ્વીપતી.
વરતી=ચાલી.
દમડાને=પૈસાને.
ઇંદ્રાસન=ઇંદ્રનું તખ્ત.
આણે=લાવે.
માટમ=મોટાઈ.

માણે=ભોગવે.
હોડ=સરત.
ઝાઝા=ઘણા.
ચિતવે=લેખવે.
ગરથ=પૈસો.
કુલિન=પૈસાવાલો.
સુજશ=સારી આબરૂ.
નિધાન=ચોકસ.
પ્રાક્રમ=ભારેકામ.
શ્રીમંતના=પૈસાવાલાના.
શત=સોની સંખ્યા.
કહૂ કરતૂ તે કાચો=જે કાંઈ કરે [તે કાચું કરે.
મંદિર=દેહેર.
માળ=માર.
ભર્મ=શક.
પરમાણવું=સાચું માનવું.
(૫) વેદના=દુખ.
વામે=દુરકરે.
મનવાંછિત=મનમાં ઇચ્છેલું.
ઓડાવે=ધરાવે.
લાજે=શરમાએ.
તરણાનો=તણખાંનો.
મેરૂ=પર્વત.
રંક=ગરીબ.
પામર=ગરીબ.
લંકને=લંકાને.
ગરથ=પૈસો.

રણિયો=ઓશીઆળો.
સામદ=સરદાર.
માણી=ભોગવી.
પરાણે=અંતઃકરણથી.
બાધુ=બધું.
જુવતી=જુવાન સ્ત્રી.
કરજોડિ=હાંથ જોડી.
મંગળ=આનંદ, ફતેહ.
જુગતી=તદબીર.
ધનપતી=ધનવાન.
યારી=મદદ.
ભેદ=તફાવત.
વામણા=ઠીંગણા.
ભામણાં=ઓવારણાં.
શીશ=માથું.
શ્રીમંત=પૈસાવાલો.
કપટ=દગો.
(૬)નિર્મળ=સ્વચ્છ.
નારિયો=બાયડીઓ.
જારયો=વ્યભીચારી.
સૂર=બાહાદુર.
ચતુર=હુશીઆર.
નૃત્યવંત=પ્રકાશવાલા.
વિદેશ=પારકેદેશ.
જાચવા=ભીખમાગવા.
વહે=લઇજાઓ.
કષ્ટ=દુખ

કાશદ=ખેપીઓ.
અહે=અમે.
કાયે=શરીરે.
અન્યાય=ગેરઇનસાફ, વાંક.
પાખી=શિવાય.
માણે=ભોગવે.
બડાઈ=મોટાઈ, વડાઈ.
જખમારતા=નાઉમેદ, મુરખની
[પેઠે બોલતા અથવા કામ કરતા.
બુધ=ઘણી બુદ્ધિવાલા.
કુલિન=પૈસાવાલો.
કિંકર=ચાકર.
રિદ્ધિ=પૈસો.
પ્રતિષ્ટા=આબરૂ.
ડૂલ્યાં=લથર્યાં.
ભરમ=ભેદ.
વપુ=શરીર.
વરણાગી=પોશાક.
રાંકડા=ગરીબ.
ઝૂઝે=મંડેલા રેહે.
અહંપદ=મગરૂબી.
ઉજડ=વેરાન.
છાકયો રહે=છકી રહે.
અમલે=અધિકારે.
અતી=ઘણું.
(૭) બાહુ=હાથ. [એલા થાઓ.
ગાજે=જાણીતા થાઓ, વખણા-

વ્યંતર=ડાકણ.
પ્રેત=ભુત.
ચેટક=મેલું.
મદિરા=દારૂ.
શેર સવાતણી=સવાશેરનો.
સદા=હમેશ.
હૈડે=મનમાં.
નિરધન=ગરીબ.
સત્ય=સાચું.
વદે=બોલે.
રૂઠું=કોપાયમાન.
શર્મ=લાજ.
અવતરિયા=જન્મ પામ્યા તે.
સાપે=કદુવાદે.
પિંડ=એક જાતની ધર્મની ક્રીયા.
ગરકે=ડુબી ગઓ.
નરકે=દોજખમાં.
વાવર્યું=વાપર્યું.
લિયો=લીધો.
વહી=લેઈ.
દૈવે=નસીબ.
અણુલેખે=બેહદ.
પરઠે=ઊંચકે.
રાંકડો=ગરીબ.
સજોરી=મોટી.
(૮)સમૂળગો=તમામ.
પ્રણીપત=કાલાવાલા.
પાયે=પગે.
કોશર=કસર.
કોટિ=કરોડો.
મર્મ=ભેદ.
લુંચા થકી=લાલચને લીધે.
કર્મ સંચાથકી=નસીબના ચક્કરને [કાજે.
ઉદર=પેટ.
અણવાણા=ખામી વગરના.
ચરણે=પગે.
કુંડળ=કાંનમાં પેહેરવાનું ઘરેણું.
કરણે=કાનમાં.
હાટ=દુકાન.
વપૂ=શરીર.

કુસંગતિ વિષય ૩.

(૯)કુસંગતિ=ખરાબ સંગત.
સંગ=દોસ્તી.
સકળ=સઘલું.
ભાખે=બોલે.
પ્રીત=મીત્રાચારી.
સુમ=કંજુસ.
દાતા=સખી.
જાર=ખરાબ કામ કરનાર.
શૂરા=બાહાદુર.
કાયર=હીચકારા.

રામ=હરી.

રૂદે=શરીરે, દીલની અંદર.

ભંગી=ઢેડ.

રાગી=રાગવાલો.

ભગત=ભક્તિ કરનાર.

જાપક=બંદગી કરનાર.

જાપી=બંદગીવાલા.

વ્યસની=ખરાબ લટવાલો.

લવણ=મીઠું.

તક્રમાં=છાસમાં

પય=દુધ.

ભલે=ભેલે.

મોત વિષય ૪.

કોગળિયું=કોલારો.

વાસીવળિયું= ઓકારી થઇ.

વાધ્યો=વધ્યો.

શસ્ત્રજ=હથીઆરજ.

(૧૦) મહિમા=રચના.

અરણવ=દરિઓ.

નીર=પાણી.

તીર=કીનારે.

મેર=બાજુએ.

પાતાળે=જમીનમાં

પ્રવેશ=ભરાઇ બેસવું તે.

એકાંતે=એખલું.

અમૃતાહાર=મીઠાસ ભરેલો ખો-
[દાનો ખોરાક અને પાણી.

ભ્રાંત=શક.

કિંકર=ચાકર.

કોટિધા=કરોડો.

સંચ=યુક્તિ.

પ્રપંચ=કાવત્રાં.

તાત=બાપ.

પરિવારજ=કુટુંબ.

પોઢા=ઘણા.

અલખત=આબરૂ.

અપરમપાર=બેશુમાર.

હસ્તી=હાથી.

પરીપૂરણ=પુરતું.

પરતાપે=દબદબે.

અયુત=દશહજાર.

લખ્ખ=લાખ.

સમરથ=શક્તિવાન.

પ્રસવ્યો=જન્મ્યો.

પાસ=જાલ.